

Aktuálna ponuka elektronických informačných zdrojov

Mgr. Michaela Mikušková

Štúdium na univerzite a vedeckovýskumné aktivity jej zamestnancov sa nezaobídu bez kvalitnej informačnej podpory. Počas mimoriadnej situácie v prvej polovici tohto roka sa študenti a zamestnanci univerzít museli spoľahnúť predovšetkým na zdroje v online podobe.

Portfólio dostupných elektronických informačných zdrojov (EIZ) je v súčasnosti nesmierne rozsiahle a knižnice do nich investujú nemalé finančné prostriedky. Ich nákup výrazne uľahčuje vznik konzorcií a projekty na národnej úrovni.

Prvé konzorciá akademických knižníc začali vznikať po roku 2000. Ich cieľom bola príprava rozvojových projektov, ktoré sa podávali na ministerstvo školstva s cieľom získať dotácie na nákup predplatného k EIZ. Gestorom každého z týchto projektov bola niektorá zo slovenských univerzít. Od roku 2008 prevzalo záštitu nad obstarávaním EIZ Centrum vedecko-technických informácií Slovenskej republiky v Bratislave, ktoré sa stalo hlavným riešiteľom projektu **NISPEZ – Národný informačný systém podpory výskumu a vývoja na Slovensku**. Jedným zo špecifických cieľov tohto projektu bola koordinácia výberu a optimalizácia portfólia EIZ pre vedu a výskum. Vďaka projektu a nenávratnému finančnému príspevku z Európskeho fondu regionálneho rozvoja získali univerzity a vysoké školy na Slovensku prístup k databázam, ktoré tematicky pokrývali ich akreditované študijné odbory. Projekt NISPEZ prešiel niekoľkými obnoveniami a bol pre zapojené inštitúcie bezplatný. Zmena nastala až v projekte NISPEZ IV, keď v roku 2019 vznikla všetkým účastníkom projektu povinnosť podieľať sa na financovaní prístupu k EIZ. Výška spolufinancovania pre našu univerzitu bola hlavným riešiteľom vyčíslená na viac ako 152 tisíc eur. Vďaka úhrade tejto finančnej čiastky má akademická obec univerzity dostupných:

- päť multidisciplinárnych databáz obsahujúcich tisíce kvalitných časopisov a knižných publikácií významných vydavateľstiev **Elsevier** (databáza ScienceDirect), **Wiley**, **Springer**, **Springer Nature** a **Association for Computing Machinery** (databáza ACM Digital Library),
- multidisciplinárnu databázu **ProQuest Central**, ktorá na svojej platforme združuje rôzne typy dokumentov (články v časopisoch, príspevky v zborníkoch, videá, novinové články, správy a i.) od rôznych vydavateľov,
- knižnú kolekciu **Academic Complete** na platforme **ProQuest Ebook Central**,
- dve scientometrické databázy **Scopus** a **Web of Science** nevyhnutné na kategorizáciu výstupov publikačnej činnosti, hodnotenie vedeckovýskumných pracovníkov a pracovísk, sledovanie vývoja vo výskumných oblastiach a vyhľadávanie potenciálnych spolupracovníkov,

- **discovery službu Summon** na efektívne vyhľadávanie **vo všetkých dostupných licencovaných elektronických informačných zdrojoch** predplácaných univerzitou a zároveň v najdôležitejších **open access repozitároch a voľne dostupných zdrojoch** na internete.

Druhým veľkým projektom na národnej úrovni je **národná licencia** zabezpečovaná Slovenskou národnou knižnicou v Martine. Vďaka nej môžu všetky knižnice na Slovensku využívať tri databázy multiodborového zamerania **Academic OneFile**, **General OneFile** a **Custom Journals** na platforme **GALE**. Pre akademických pracovníkov je obsahovo relevantnejšia kolekcia Academic OneFile. Všetky kolekcie možno súčasne prehľadávať pomocou nástroja **GALE Power Search**.

Na základe úspešných skúšobných prístupov financuje univerzitná knižnica z rozpočtovej dotácie prístup k ďalším databázam. Od roku 2012 predpláca kolekciu elektronických časopisov britského vydavateľstva **Emerald** a od roku 2014 časopisy z odborov **Humanities & Social Sciences** univerzitého vydavateľstva **Cambridge University Press**.

Mimoriadne opatrenia a presun výučby do online prostredia zvýšili záujem o informačné zdroje dostupné online. Dopyt je najmä po online vzdelávacích a študijných materiáloch. Aj preto sme sa vo väčšej miere začali venovať nákupu elektronických kníh. Nové **e-knihy českých vydavateľstiev** vo fonde knižnice sa dajú vyhľadať v online katalógu a sú dostupné prostredníctvom platformy **EBSCO Host**. V októbri a novembri minulého roka mala univerzita dočasný prístup k vzdelávacím videomateriálom a článkom vydavateľstva **Henry Stuart Talks (HSTalks)**. Na základe impulzu z Ekonomickej fakulty sa univerzitná knižnica zapojila do rokovaní, ktorých výsledkom je pilotný projekt prístupu do kolekcie **Business & Management** do konca roka 2020. Veríme, že široké zameranie databázy využijú nielen vyučujúci a študenti Ekonomickej fakulty, ale aj Fakulty politických vied a medzinárodných vzťahov a Filozofickej fakulty.

V roku 2019 sa realizoval prieskum dôležitosti dostupných informačných zdrojov pre pedagogický a vedeckovýskumný proces na všetkých fakultách univerzity. Ukázal, že investície do predplácaných EIZ sú opodstatnené.

Z hľadiska pripravenosti na možné opakovanie mimoriadnej situácie z prvej polovice roka 2020 je orientácia na širšie spektrum EIZ nevyhnutná.

Priamy **prístup k predplateným EIZ** je možný zo všetkých počítačov zapojených do Metropolitnej siete UMB cez webovú stránku univerzitnej knižnice. Registrovaní používatelia môžu využiť aj vzdialený prístup cez konto používateľa v online katalógu.

V prípade záujmu o inštruktáž na využívanie EIZ kontaktujte pracovníkov univerzitnej knižnice na: resersne.sluby@umb.sk.

